

ORADEA-MARE (NAGYVARAD)
25 Octombrie st. v.
6 Novembre st. n.

Ese in fie-care dumineca.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 77.

ANUL XVII.
1881.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 2 galbeni.

Francisc Liszt.

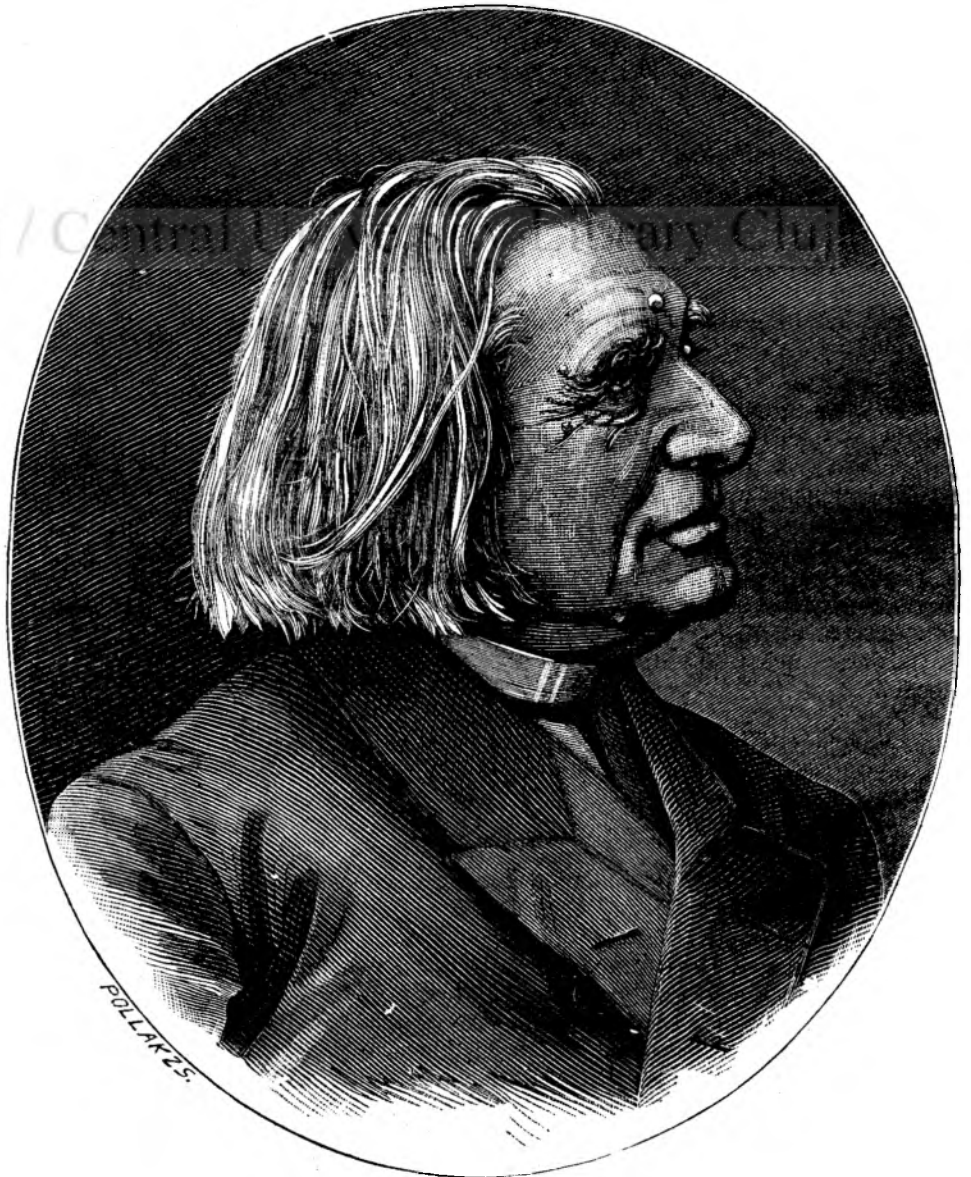
Regele pianului. Cine n'a aușit numele lui?! Patria artistului e lumea mare, pe Liszt totă lumea îl cunoșce. El a umblat prin totă lumea civilisată, și unde n'a ajuns, a pătruns cel puțin renumele lui.

Căci nimene înaintea lui nu s'a urcat la acea înaltă treptă a perfecțiunii în arta pianului, unde el s'a avântat încă în tinerețe.

Liszt s'a născut la 22 oct. 1811 în comuna Doborjan, comitatul Șopron. E fiu dar al Ungariei, însă ungureșce nu șcie. Talentul s'ă arătat de timpuriu, deja în etate de nouă ani a debutat într' un concert în orașul Șopron, iar în etate de 11 ani ajunse la acel nivel al tehnicei musicale, care p'atunci eră culmea perfecțiunii.

El își făcu studiile musicale în Viena, de unde se duse la Paris și acolo își întemeiă renumele, fiind încă numai de 15—16 ani. De aci ncolo viața lui fu un șir de glorii și de aventuri. El concertă pe rând în toate orașele mari ale Europei, pretotindene admirat ca artist, și în unele locuri încununat și cu aventuri de amor. Cea mai frumoasă parte a vieții sale a petrecut-o în Genf, iar în timpul din urmă stă bucuros în Weimar, unde principele e mare protector al arților musicale.

Se duce în tot anul odată și la Roma, căci înainte cu câțiva ani a intrat în statul monacal. Ierna petrece în Budapesta, ca director al Academiei musicale. I. H.

Francisc Liszt.

După douăzeci și cinci de ani.

— Novelă. —

(Urmare.)

— Dar ce-i, tătucă? — întrebă fiul său, carele tocmai atunci sosi. Pentru ce ai desbrăcat hainele de salon?

— Pentru că vom plecă acuși.

— Unde?

— Acasă.

— Dar pentru ce așa pe neașteptate? Abia ce soșirăm aseră. Dora ai primit vr'o înștiințare de acasă?

— Ba.

— Său dora te-ai bolnăvit?

— Ba.

— Ori ți-s'a urit aici?

— Da, da.

— Dar așteptă, căci încă numai de acuma au să urmeze petrecerile. Ați banchet, de seră concert și bal.

— Concerteze și bancheteze de mine totă lumea, eu nu voi lua parte. Nu sîm bine dispus!

— Dar cel puțin nu-mi strică bucuria mea. Dece luni am stat închis în seminar, acuma sîm la prima petrecere. Mai rămânem până mâni demineta!

Acosta rugare avu efect. Cicărlan își iubiă intim fiul. El răspuse:

— E bine, nu-mi pasă. O să rămânem până mâni. Dar nu pofti ca și eu să me duc la petrecerile vostre. Eu-s obosit. Vreau să mă odihnesc.

— Me mir tătucă, fiind că de acasă ai pornit cu voie bună. Dar fie cum vei voi. Așa dară rămânem până mâni.

Remaseră. Dar Cicărlan nu mai grăi cu nimeni nici un cuvânt. Nici nu mai vedu pe nimeni. Se nchise 'n odaie, acolo își aduse și de mâncat.

— Decă nu i-s bun individualminte, nu-i voi oferi nici odată — averile mele!

III.

În ziua următoare, pe la nouă ore demineta, o trăsura cu doi cai înaintă pe șoséua ce duce din Baia-mare spre Șomcuta-mare.

Nu ajunsese încă decât la depărtare numai de vr'o oră de orașul numit. Frumosa pădure ce încadrează drumul de ambele părți, începând din apropierea Baiei-mari, respândea recore plăcută și mulțimea de paseri cântătoare concertau armonios.

Dar persoanele ce ședeau în trăsura, nu păreau a se interesa mult de aceste frumuseți naturale, căci dormeau.

Acele erau două femei. Una cam de 40—42 de ani, și cealaltă o copilă tineră. De sigur mama și féta. O fi participat și ele la balul de aseră din Baia-mare, și n'au dormit totă noptea, pentru aceea sînt atât de somnorose.

Într'aceste trăsura tot înaintă, întîlnind ici colo călători și lăsând de ambele părți lucrători, cari în pădure tăiau lemne și făceau doge.

De odată ea sosi la marginea pădurei, de unde șoséua se continuă peșis în jos. O vedere din cele mai frumoase se deschise acolo ochilor. Jos se 'ntindea o vale verde, în mijlocul căreia un rîu, Lăpușul, își mână undele turburi. La dreapta se năltau niște coline, pe a căror costă se reslăta un sătuș; în stînga orisonul era închis prin nunții Lăpușului, formând un zid până 'n nori; vis-à-vis se redicau niște coline mai mici, preseparate cu holde, la acărur picîore dincolo de rîu se ascundea cu sîfîlă un sat, ce se numește Catalină.

Un pod susține comunicațiunea peste rîul numit

cu părțile de dincolo. Acest pod se numește „Podul Catalinei”.

Acest punct, afară de frumuseța sa romantică, are și însemnătate istorică. Nu este veche acesta însemnătate, dar ea datéză din timpuri viforose. La 1848 la Podul Catalinei se adunară românii din părțile Lăpușului, Chiorului și Selagiului, spre a-și apără esistența față de escesele focului revoluționar...

De odată 'un țipet sfășietor se auđi din trăsura. Dând la vale, vizitiul nu împedecă róta, trăsura nu se putu opri, caii se spăriară și alergau în galop spre prepastie. Eră înspăimântător!

Damele deșteptate țipau, cerënd ajutor. Un moment încă, și pericolul avea să fie mortal. Și nu eră nimeni în apropiare, ca să le ajute.

Caii fugiau la vale ca turbați, trăsura le loviă picîorele, și acesta i spăria și mai tare. Copila voiă să sară din trăsura, însă mamă-sa nu o lăsă, ci o stringea cu mâinile încheștate. Urmă o cotitură, acolo trăsura nesmintit avea să se restorne. Sermaneale femei!

Dar ce minune!

Când trăsura sosi acolo, un bărbat robust sări înaintea cailor, apucă cu niște mâni de fer frênele, și caii ca 'nlemniți steteră locului. Și până când bărbatul opri caii, un tiner se urcă în trăsura și ajută damele a se da iute jos.

Sub impresiunea cumplitei spaime, dênsele își perdură cu totul simțirile, abia mai scieau de sine, și ca nebune săriră pe pağıștea verde, fără să bage de seamă că cine le-a mântuit.

Oprindu-se caii, vizitiul asemenea sări din trăsura, și se apropiă de domnul carele ținea încă frênele.

— Ticălos ce ești, — strigă acela, — lenea ta putea să stingă de odată trei vieți.

Și după acesta salutare trase o palmă strașnică vizitiului, carele de spăriat ce eră, uită să se manie, sêu să se vaiete.

Apoi bărbatul străin predete frânele vizitiului, și se apropiă de dame, căroră tinerul le și aduse apă rece dintr'un isvor din apropiare.

Vedënd pe cea mai în etate, el tresări, dicëndu-și: — Și totuși a trebuit s'o ved!

Dênsa asemenea părea confusă. Dar se reculese iute și dișe:

— Ah! ce revedere, domnule Cicărlan!

— După douăzeci și cinci de ani, — cugetă acesta, căci dênsa eră veduva Liveșan.

— Dta ești mântuitorul nostru! M'ai îndatorat pe totă viața, și nu sciu decă acesta va fi destul de lungă spre a-ți pute mulțami.

Și după aceste vorbe c'un zimbet plin de grație, întinsă mâna lui Cicărlan.

El o prinse cu emoțiune, o sărută, privi în ochii ei, voi să vorbescă, dar un fior ce-i trecu prin corp i amuți limba.

— Cât de frumoasă e femeia acesta și acuma!

Acosta i spunea prima impresiune.

Dar numai decăt își adause:

— Ce păcat, că n'are inimă!

Însă, fiind că buna cuviință pretindea, ca să-i dică și ei ceva, nu numai șieși, el începù:

— Conștiința, că ț-am putut și eu face un serviciu în viața, este resplata mea cea mai plăcută.

Ea își aruncă ochii spre el, ca și când ar voi să se convingă, decă cuvintele au fost rostite cu serioșitate, apoi răspuse:

— Galant, ca totdeuna!

Ochii femeieșci sînt o putere mare. Privirea ei străpunse scutul cu care dênsul ș-a întărit hotărîrea. Dênsul fu rănit. Începù a clătina. Dar învingerea ei

încă nu fu completă. El se mai susținea la adăpostul îndărătniciei sale. Totuși deja început a negocia.

Supărarea încă nu-i eșise cu totul din inimă, dar avea s'o uite acuși, căci interesanta văduvă i apărea atât de bună. Ea dorea nici n'a dăș ceeaa ce i s'a raportat lui. Nu! De sigur nu!

Spre a se convinge, n'avea decât s'o întrebe.

Ca să-și facă o punte până la această întrebare, el usă de depărtarea tinerilor, și i dăse semnificativ :

— Nu știu decât am fost cândva galant, dar simt, că sîm și astăzi ce am fost odinioară.

— Va să dăcă ești conservator.

— În tôte.

— Mare vorbă.

— Până și 'n amor.

— O raritate la bărbați.

— Pentru că puține femei voiesc să merite această statornicie.

— Mulțam de compliment, în numele secului meu.

— Nu-i compliment, dămnă, ci adevăr.

— Dar bine, că cel puțin admiti și de acele cari sînt vrednice de fidelitatea bărbătescă.

— Și adaug, că tocmai pentru că sînt puține, acele aș titlu la iubirea cea mai completă. Eū aș fi în stare să-mi fac drept idol o astfel de femeie.

— Ce fericită ar fi aceea!

— Așă cređi?

— Da. Dta vorbești cu atăta intimitate, încât trebuie să te cred.

— Oh! de ai fi cređut totdeuna!

— Dar știi dta, că n'am cređut?

— Durere, am esperiat.

— Nu cumva te-ai înșelat?! Dar să lăsăm uitării trecutul, domnule! Aū nu dvăstre bărbații dăceți, că astăzi nu se mai potrivește a ne provocă la drepturi întemeiate pe trecut?!

Și pronunsiând aceste cuvinte, ea le însoți cu un suris drăgălaș, plin de grație cochetă, încât el își perdū firul conversațiunii.

Nu mai urmă decât să capituleze.

Totuși se mai reculese. Iși adună tôte puterile, și continuă :

— Bucuros uită ori cine trecutul decât viitorul ne inspiră speranță.

— Speranță! Ce ar fi viața decât n'am mai avé nici speranță?!

— Dar pot ore să am eū?

— De ce nu?

Cicărlan fu cucerit. El esplică în favorul seū cuvintele ei. Cređu, că dēnsa îl iubeșce. Se simțea neșpus de fericit, și în esaltarea sa, i prinse mîna emoționat și i dăse :

— E bine, dă-mi voia dar a-ți spune, că aceste vorbe deja imi și inspirară speranță!

— Imi pare bine, că pot și eū să fac cuiva plăcere.

— Mie mai mult decât plăcere. Fericire. De ce s'o mai tănuesc? Inima și sufletul me 'ndemnă să-ți repețesc ceea ce ț-am dăș înainte cu două-d...

— Lasă anii, rogu-te, căci me iaū fiori!

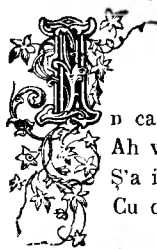
— Află dar, că de atunci n'am încetat a te iubi. Atunci te-am iubit cu focul tinereței, acuma te iubesc cu mintea bărbăției. Te rog, spune-mi, vrei acuma să fii soția mea?

Văduva se așteptă la astfel de declarațiune, totuși aceea i produse o perplesitate vizibilă, care se zugrăfiă pe fața-i, dându-i o colóre rumenă.

— Eu, — început ea...

(Finea va urmă.)

Ioșif Vulcanu.

Așteptarea.

n calea ta mă uit cu dor,
Ah vino dragă vino,
Șa inimii furtună grea
Cu ochii tei alin'o.

În mersu-i timpul s'a oprit
Și brațu-i greu mă strînge,
Precum un vultur prada sa,
El sufletul imi frînge.

Răsai, răsai lumina mea,
Răsai a mea scăpare,
Și fă ca timpul sdrobitor
Ș'apuce 'n a sa cale.

Și-mi ușoreză pieptul strins
De-acea crudă sfârșire,
Ce simț când strig: E draga mea!
Dar nu!... e amăgire!

27 iulie 1881.

M. Pompiliu.

Suvenir și notițe de călătorie.

(În Transilvania, România și Dobrogea.)

(Urmare.)

— Ei frate! — imi marturisi un amic care pe-trece de un timp foarte lung în Bucuresci, carele are aședemēt, ocupă post însemnat, are poziție în societate și e bine cunoscut prin cercurile cele mai alese precum și cu referințele din țară, la tôte câte le suferă unul și altul venit de peste Carpați, în cea mai mare parte sînt ei singuri de vină. Mai toți câți vin din cei tineri, vin cu planuri și idei atāt de mari, atāt de gigante, cât stai să cađi seū să leșini când i aūđi povestindu-le. Toți vor să trecă de Lazari, Maiioresci, Lauriani, Ilariani, Bărnuți și alți bărbați mari cari ce e drept aū dat renaștere simțului românesc, aū deșteptat adormitul românism și pentru acele fapte mari astăzi sînt glorificați. Toți vor să fie îndată ce sosesc aici, reformatori în justiție, în administrație, în economie, în școlă etc. cu un cuvēt toți vor să figureze îndată ce sosesc aici ca mari lucēferi și ca mari apostoli ai românismului. Ei uită sermanii în lipsa de cunoștințe istorice și de referințele noastre sociali și politice, cumcă alte vremi erau pe timpul lui Lazar, Maiiorescu, Laurian, în altă stare se aflau principatele româneșci de atunci și altcum este starea României de astăzi ca stat de sine stătător. Atunci țerile româneșci aveau trebuință de bărbați luminați și devotați cauzei românismului pentru a putē combate grecismul și străinismul, astăzi înse grație progresului frumos ce a făcut România pe tôte terenurile, are bărbați destui de a ei și încă bărbați precum rar se află la alte popore. Astăzi dară nu mai are trebuință România de reformatori și regeneratori veniți dela voi, ci este din contră în stare a face revanș a și trimite dēnsa bărbați pentru a mântui românismul de acolo. „Apoi eū cred, cumcă nici la ômenii voștri cei mai de frunte nu le ar veni bine la socotelă, decât cei de aici ar merge spre ai dăscăli și ai invēță ce aū de făcut în politică, în biserică, în școlă și cu un cuvēt în tôte afacerile publice, nu cred să le placă decât li s'ar obtrude de reformători și invēțatori în lucruri ce pôte nu se priceap așă de bine pentru că sînt lipsiți de școlă esperinței. Nu trebuie dară să ne

mirăm nimica decât nici cei de aici nu vor să primescă sfaturi în lucruri în cari ei sunt mai bine inițiați.

»Ar face tare bine decât băiații voștri cari au norocirea de a fi primiți la noi, să-și păzească de trebsoră și să nu se amestece în afaceri lor cu totul străine și înainte de toate să se poarte bine în totă privința, pentru că mulți prin purtarea lor necorectă strică la toți Ardelenii. O faptă rea se urmărește a unuia strică mai mult decât pot tocni 100 alții prin fapte bune și esemplare, și de aici provine, că tinerii din Transilvania se primesc astăzi cu multă rezervă nu ca mai înainte când erau foarte bine primiți și când Transilvanienii aveau o bună reputațiune și mare trecere.

— Bine fac ai dvăstre decât nu primesc așa ușor tinerii noștri, — am reflectat eu, — bine fac, că sunt cu scrupul și cu rezervă, și mai bine ar face când nu i-ar primi nici cum se urmărește numai în cazuri excepționali. La noi domnesce o manie se mai bine din o bătă de a trece în România. Care tiner cum absolvă vre-o facultate și nu capătă la moment un post bun, numai decât trece în România. Bagsemă cugetă, că aici sunt posturile și galbinii pe garduri. Mulți se află înșelați însă li-i rușine a se întorci. Motivele mele ce me fac contrar emigrării tinerilor noștri sunt emanate din punct de vedere al conservării și fortificării nămolului nostru în patria noastră. Fie-care gol ce-l face un desertor la noi îl ocupă de regulă un străin, de nu chiar un ovreu. În modul acesta, în loc de a se îndesa apărătorii existenței și prosperării nămolului nostru, din ce în ce se răresc mai tare și încă chiar acolo unde este trebuința mai mare, în clasa cărturarilor se cum se dice pe la noi, a inteligenței. În modul acesta străinii se înmulțesc, iar Românii se răresc, cauzele străinilor câștigă teren, iar ale noastre sufer o lovitură după alta, o pierdere după alta. Străinii și în specie elementul domnitor la noi, Ungurii, se bucură de emigrarea noastră, se bucură decât ved că noi în loc de a ne întări, perdem din și în și câte o parte însemnată din puterile noastre cele mai tinere, mai vigurose și mai mult promițătoare pentru viitorime. Față de aceste pierderi ce se căsună prin trecerea tinerilor noștri din coce, între cari mulți foarte bravi ce ar pute aduce frumoșe servicii nămolului nostru în patrie, ar trebui după a mea părere ca toți bărbații noștri să lucreze în contră și cu deosebire jurnalistică noastră de dincoco și de dincolo. Am admis totuși esepțiunile, de aceste nu vorbesc.

— Ce ăci față de proiectul ce se ventilă chiar și la ministerul românesc de a se colonisa Dobrogea cu Românii ardeleni?

— Eu sūm mare dușman la acest proiect. Idea acesta este o idee nenorocită și după mine ar trebui combătută din resputeri. Nu înțeleg, pentru ce Românii să emigreze familii, ma pōte sate întregi, să-și lase țera lor atât de frumoșă, atât de binecuvântată și avută și să o schimbe pentru o țera pustie?! Economia națională ne învătă cumcă averea adevărată a unui stat se a unui neam nu stă în magazinul de milioane de bani, ci în mulțimea brațelor productive. Îndesarea populațiunii este problema cea d'antăie și cea mai însemnată ce preocupă astăzi pe toți adevărații bărbați de stat. Acesta ar trebui se o aibă și bărbații de stat români. Apoi după a mea părere, mai mare necesitate este în Transilvania și Ungaria de a se îndesa populațiunea, decât în România.

»Dobrogea, decât va rămâne pe veci la România, se va impopora ea pe încetul fără Transilvanieni. Eu sūm de părere ca noi Românii să ne pășim cu scumpătate tot petecul de pământ ce-l avem, pentru că numai cel ce are pământul din o țera, pōte dice cumcă este domnul adevărat în densa. Decât noi Ardelenii am părăsi

pământul țerii noastre, am da ansa ca țera noastră să-și piardă caracterul românesc și pământul nostru apărat până acuma cu mult sânge românesc să devină în mănuri străine, pământ străin. Apoi a face acesta ar fi o crimă neiertată înaintea istoriei și a lumii.

»Iată pentru ce sūm contra colonisării Dobrogei cu coloni din Transilvania și peste tot din Austro-Ungaria*.

XIX.

După ce am început a me orienta mai bine prin oraș și am convenit cu mai mulți cunoscuți, acestia au binevoit a-mi servi de ciceroni se cel puțin a me informă în una se alta privință. La trei enși am a mulțumi mai mult pentru ajutorul ce mi-au dat în totă privința. Acei trei vor binevoit a me escusa, decât la acest loc voiu fi puțin indiscret și le voiu spune numele. D. Andrieș și Frumos, ambii funcționari la poșta centrală din Bucuresci, cel d'antăiu din Năsăud, iar cel din urmă din valea Bărgăului, însă ambii încetățaniți în România. Al treile a fost dl avocat Nic. Densușan, membru coresp. al Academiei române, destul de cunoscut din lucrările lui literare și științifice, între cari îmi permit a aminti la acest loc de mult prețiosul op apărut în limba franceză intitulat: „Les Roumains du Sud, Macedonie, Thessalie, Epire, Thrace, Albanie“, care op l'a redactat împreună cu dl Fr. Damé; apoi de descoperirile de documente istorice ce a făcut prin diferitele biblioteci și archive din Transilvania și Ungaria în escursiunea sa făcută la însărcinarea Academiei române. În opul „Les Roumains du Sud“ pledază cu o căldură mare pentru întemeierea unui stat autonom „Macedo-Român“ de peste 1.200.000 de Români.

În urma urmelor am dat și de o ospetărie care se me mulțumescă, o ospetărie căutată cu deosebire de Transilvanieni, unde pe lângă parale mai puține pōți căpeta bucate bune. Aci aveam de regulă un punct de convenire cu cunoscuții mei, se după limba modernă de rendez-vous. Acesta ospetărie este „La trei frunze de viță“ strada Covaci nr. 3 restaurant Jordache Ionescu, însă publicul cunoscut o numeșce „la Idee“. Fac amintire de acesta restaurație pentru o particularitate devenită proverbială în Bucuresci.

— Măncat-ai vre-odată „mititei“? — me întrebă un amic.

— Mititei? nu-i cunosc, ce alivenci vor fi aceia?

— Vei vedé!

Cu aceste am fost introdus eu pentru prima oră la renumitul Ionescu. După ce am luat loc la o mesă, așteptam să ved ce vor fi Mititeii.

— Poștiți idee, familie, superstiție, ori pricină?

— Adă deocamdată de două ori „idee“, — comandă amicul meu.

M'am uitat lung, dar n'am ăis nimică, nu voiam să me aret curios, de și în adevăr eram mai curios decât o femeie. Peste scurt ni se prezentă câte o sticlă în formă prismatică (patru dungi) plină cu un licid. Ce eră? Ghiciți! eră ca un mic păhar de țuică. Sticla pārea cel puțin de patru ori mai voluminoșă. Acesta se numeșce la Ionescu „idee“. Îndată ne-au sosit și mititeii însoțiți de „pricină“. „Mititeii“ sūnt niște cărnați mici bine pregătiți și cu gust, iar pricina este o litră de vin.

Am aflat secretul „ideii“.

La Ionescu toate bucatele pōrtă alte numiri, sūnt traduse în așa numita limbă modernă. Prin bunăvoința unui amic mi-am însemnat și eu unele traduceri moderne din lista de bucate a lui Ionescu, le produc aci:

Țuica mică, adecă o sticlă mică
cu țuică se numeșce . . . idee.
Țuica mare . . . familie.

Rachiu	superstiție.
O jumătate oca de vin	republicană.
O oca de vin	proces verbal.
Supă	legalitate.
Ardeiu	foc central.
Căpă	inteligință sârbescă.
Cârnaț mare	patrician.
Un păhar mare de apă	Mac-Mahon.
Un pește	regele Danubiului.
Lămâie	conomie grecescă.
Un cuțit	Bismarck.
Furculiță	Tepeș.
Ouă	născătoare etc.

Făcând amintire de restaurația lui Ionescu, me rog să nu mi se facă imputarea de a fi fost prea minuțios și am vorbit despre lucruri ce nu pot avea interes pentru toți. Despre restaurația aceasta s'a făcut vorbă chiar în Cameră, care împrejurare a contribuit foarte mult la câștigarea restaurației în prestigiu și în avere. Să nu mi se iee mie în nume de rău, aceea ce s'a ținut lucru demn să se aducă în Cameră.

XX.

Mulți din cetitori vor fi poște cu dreptul nemulțumiri cu cele ce am scris până acumă despre România, pentru că n'am făcut nici o amintire în ceea ce privește starea ei de tot soiul, și cu deosebire starea țeranului român, starea culturală, mișcarea poporului etc. Recunosc, cumcă cetitorul carele nu cunoșce mai deapropo referințele sociali și locurile de cari se vorbește, nu poște să aibă mare interes de descrieri detaliate, ci i-ar plăce mai mult descrieri mai generali, rapoorturi instructive despre progresul făcut în toate direcțiunile și în fine un studiu cât de profund. Însă la toate aceste este cu greu a satisface, pentru că pentru a pute face aceste din fața locului este lipsă de mai mulți ani.

Cu toate aceste eu promit cumcă me voi silii a satisface și la acesta așteptare, firește pe cât me vor ajuta notițele mele, precum și alte fântâni demne de creșemânt. Înainte de a face acesta însă să-mi fie iertat a mai povesti puține despre cele ce am petrecut în București.

Cea mai mare dorință ce aveam după ce am sosit la București eră să vizitez pe o mulțime de bărbați meritați pentru nămul nostru, pe cari i cunosceam numai după nume și pe cari voiam a-i cunoșce și în persoană, pentru a le aduce omagie mele. Este lucru firesc, cumcă acesta nu am putut face îndată după sosirea mea, pentru că am trebuit mai întâiu de toate să me informez despre datinele usitate pe acolo pentru vizite, apoi despre locuința fie-căruia. Între prietini și cunoșcuți nu este omul legat de regulile prescrise de tonul bun se de așa numită „etichetă“, însă în societăți străine trebuie observate aceste, pentru că altcum poți fi espus a fi clasificat de „mojic“ se cum se dice pe unele locuri: „mocan“. Ce se ține de timpul potrivit pentru vizite, acela încă nu este uniform. Toate aceste trebuia să le știu, însă acesta știință am plătit-o foarte scump. În timpul așteptării mele foarte multe persoane pe cari voiam să le vizitez s'au depărtat din București, s'au dus unii la țară, alții la băi (scalde), alții în voiagiuri, ș. a. m. d.

Începutul l'am făcut cu dl coleg dr. D. Brânză. Pe dl Brânză îl cunosceam numai din corespundința noastră de mai mulți ani. Aci am pățit una ce trebuie să-o povestesc. Când am intrat în ogradă, m'a întimpinat un câine. La lătratul acestuia iese din o chilie din dărept un om de statură mijlocie, cu barbă englesă, adecă, musteța și dinainte ras, în o blusă lungă de marinar de colore violetă. O păreche de ochi ageri și petrunderă-

tori se întâlnesc cu ai mei și păreau a me întrebă: ce voiesc? Însă eu am prevenit întrebarea cu a mea.

— Aici locuiesce dl dr. Brânză?

— Aici.

— Este acasă?

— Este acasă, poștim! Cu aceste cuvinte imi deschide ușa dela laborator. Eu intrai.

În laborator cum intru, caut cu ochii în toate părțile pe dl Brânză. În un corn al salei șede la o meseșută un domn, însă mie mi se părea prea tiner, precum nu m'am înșelat, pentru că eră asistentul. Tinerul se scolară. Atunci m'am recules. Dl Brânză eră omul meu cu blusa marinară, carele află de bine la întrebarea mea a nu-mi spune cumcă dsa este.

Cât de ușor se poște înșelă omul!

Acosta a dat ansă la multe glume ce s'au făcut a două și la mesa (prând) dlui Brânză la care fu invitat și dl profesor de mineralogie și geologie la universitate, Greg. Ștefanescu.

Dl Brânză este un bărbat vial, afabil, cu maniere plăcute, om de știință, dar totodată și de salon. Se află în cea mai frumoasă etate sub 40 de ani.

Chiar atunci ordină, uscă și determină o frumoasă colecțiune de plante ce a fost recoltat prin Carpați. Mi-a aretat mai multe specii rari ce caracterizează Carpații noștri, mi-a aretat frumosul seț ierbar. Tot atunci se află sub presă escelentul și unicul op de felul acesta în literatura română: „Prodromul Florei române seș Enumerațiunea plantelor până astăzi cunoscute în Moldova și Valachia“, care op a obținut un premiu al Academiei de 5000 lei n. Din opul din cestiune a apărut până acumă numai partea I. Terminat acest op, va cuprinde aproape tot materialul necesariu pentru o „Floră română“ în înțelesul adevărat. Acosta lucrare a dlui Brânză este de un dublu preț științific. S'a înavușit literatura științifică seș mai bine, s'a făcut începutul în o știință străină la noi, înțeleg ca știință românească. Decă consultăm istoria literaturii științifice ce avem până acumă, constatăm cu durere cumcă în nici un ram științific nu sântem așa înapoi ca în științele naturale. Totă literatura noastră în acest ram se reduce, afară de „Isis“ și „Minunile Naturei“ de dr. Barasch și afară de „Revista științică“ redactată de P. S. Aurelian și Gr. Ștefanescu și alte puține tractate mici, numai la cărțile pentru școli, cari cele mai multe încă sânt cu foarte multe defecte.

Decă voim a ne redică și pe terenul științific și a ne câștigă nume în Europa, trebuie să cultivăm știința românească și pe nici un teren nu putem face mai cu succes ca pe terenul științelor naturale. Aci însă nu înțeleg ca să ne folosim de explorațiunile străine și pe aceste se le adoperăm și se le dăm vestminte românesci, ci înțeleg știință originală, făcută prin exploratori Români. Știința românească numai așa ne poște redică între alte popore înaintate, decă va ave de fabricatori Români și va eși din fabrică și cu firmă seș limbă românească.

Dr. A. P. Alexi.

(Va urmă.)

A m i c i l o r .

— Dupa Anastasius Grün. —

Jalea mea ș'a mea durere, însădar vi le voi spune.

— O, nu-mi diceți că 'nțelegeți voi, cari nu suferiți!

Spuneți ori ce, vă voi crede, dar o, nu-mi spuneți că știți

Ce sânt chinuri nesfârșite, suferințe fără nume!

Una voi o înțelegeți, eu de dășna nu am scire:

— Fericirea — nu știu ce e, căci de mult o am perdut,

Ah, și știu că nici odată n'o voi regăsi mai mult,
— Mărtea — da, asta mai cred eu cumcă este fericire!

Inima mea una simte, ier a vöstră alta scie,
Lăsați dar se plâng eu singur, singur știu ce-i chinul greu;
Însedar îmi vorbiți mie! căci vai, sufletului meu
Altă consolare-i trebui: — mărtea, vai când va se vie?

P Popp.

Pământul nostru.

— Purcederea, desvoltarea și apunerea lui. —

(Fine.)

Bărbații de știință prevăd înfiorați calamitatea amenințândă, de și sunt de alternative opinii relative la întinsura probaveră. Profesorul Palmieri veghează de mult sus pe cöstele Vesuvului și el pöte se devină — ca Plinius maj. — un martir al zelului său pentru știință. Robert Mallet studiază în una dintre cele mai afunde mine din Belgia (Namur) în o temperatură de 40° Celsius, în o atmosferă sațată cu gazuri și acid carbonic, mestecată cu abore de apă: undulațiunile și scuturăturile interioare ale pământului, servindu-se spre acest scop de un instrument de nou aflat, care constă din mai multe magnete. Forster, Wood și alți ingineri de mine englezi fac asemenea esaminări în minele de cărbuni din Durham, și ei toți sunt de părerea, că cögia pământului e în presinte supasă unei apăsări teribile, în urma unei expansiuni neexplicavere a gazelor subpămëntești. Un semn förte important despre aceea, ce e posibil, dă o observațiune astronomică făcută în vëra anului 1875! O stea din constelațiunea corönei a revërsat într'un moment colosale masse învăpăiate. O asemenea esplosiune înfricoșată pöte se aibă și pământul nostru! Ea ar fi pentru pământ și pentru locuitorii sei — mărtea! Între Mars și Jupiter se mișcă odinioară un planet mare, care a fost însoțit probabil de töte acele schimbări esențiale, cari le-au suferit și planeta noastră și cari schimbări le descriu astronomii ca: stadii nebuloase, până când a ajuns la periodul morții, în care a explodat prin o momentană esplosiune a gazurilor, și a lăsat înapoi ca o monumentală preînștiințare cerescă următorii patru asteroizi: Ceres, Pallas, Juno și Vesta. Cumcă se pöte întâmplă curënd o asemenea calamitate și pământului nostru, e förte probabil, din cauza acelei fapte neîndoite, care se asecurează cu unanimitate rară de mulți învățați, că adevărat pământul cu locuitorii sei a trecut peste timpul înfloririi desvoltării și că a intrat într'o periodă, care trebuie să aducă cu sine său apunere încetă său o mörte momentană.

Puțin scim referitor la începutul petrilor meteore, afară de aceea presupunere, că ele sunt fragmente din planete asemenea celor de pân'acum cunoscute, * cari planete necunoscute se rotéză spre alte corpuri solare; însă scim pozitiv, că milioane de aceste fragmente cad în töte noptile în söre și participéză la căldura sörelui. Așă numita coröna sörelui se produce evident prin această perpetuă cădere rapidă de materii meteorice; și decă ne aducem aminte, că acest cerc din giurul sörelui forméză o cunună de foc, ale căruia rađe sunt de ver-o 300 mii de mile de lungi și în care devin cele mai solide metaluri în abore: apoi ne asiguréză rațiunea, că o astfel de văpaie consumă tötă materia meteorică și planetară a sistemii noastre, și trebuie să vină timpul, când töte planetele vor fi contopite cu sörele și acesta se va mișcă întocmai ca un glob negru și rece în spațiul nemărginit.

* Veđi articolul „Despre meteoroliți și aeroliți”, publicat de mine în „Albina Carpaților” din an. 1880. nr. 22—23.

Acăsta teorie relativă la apunerea pământului nostru e ceea a renumitului naturalist francez Victor Hebrault. De și sună förte necompătimitor, totuși ea e basată pe rezultate științifice. Fenomenele cumplit ruinate vor începe — după nimitul naturalist — cu un timp nesănătos, umed; apoi pöte că vor urmă tresnete teribile, la cari va stă întregul firmament în flacări. Pământul se va cutremură, și se va auđi un gemet fioros. Crepături de pământ vor rezultă un conflict între apele și între focul interiorului pământesc. O esplosiune înfricoșată pöte se urmeze și töte se dispară în undele turbate ale oceanului.

O înfricoșare teribilă e acăsta împlinire probabilă; însă e neînvingătoare de puterea omenescă! Ênsuși marele astronom Littrow aprobéză acăsta posibilitate, descriind apunerea pământului și a întregului sistem solar cu o fantazie destul de viue, când đice: „Tuturor corpurilor pământului e asemnată numai una, de multe ori förte scurtă periodă a durării lor, după care periodă töte dispar și nu se mai înfăcișéză nici odată în forma primitivă. Tötă iërna ruineză formele viue ale naturii. Nenumerbare familii și genuri întregi de animale aű disparut până la ultimele lor remășițe, ba ênsuși popöre întregi, națiuni făimöse trecură înaintea noastră ca și icönele laternei magice pe părete, și tot, tot ce ne încungiuară aici jos, se răpește de răpediunea timpului și se grăbește nereținever în contra stării finale a desființării și desruinării“.

„Pământul, carele îl călcăm, e acoperit cu ruinele și pulberii de plante și de animale ale lunei antice, și va veni timpul, când se va trece peste piramidele, peste capitalele Europei ca și acum peste Babilon și Cartagina, fără ca să se pötă observă ver-o urmă de dënsele. Dela aceste legi generale ale naturei — a căror influință ruinate ne încungiuară din töte părțile — pöte se făcă excepțiune ênsuși pământul și cerul? Ce drept ar avé ele la o astfel de pretensiune? Său ce drept avem noi, cari trăim de ađi pe mâne, a pretinde eternă esistență a acestui loc de locuință? Aű doră nu vedem, cum dispar în töte noptile stele numëroase de pe cerul senin? Întru adevër aceste sunt înfricoșate spectaculuri în contra revërsăturii de apă și a cutremurilor de pământ, cari cășună într'o clipită mărtea milionelor făpturi! Însé cât de mare ni se înfăcișéză o catastrofă ca aceste, ea numai ni se pare așă de mare, pentru că noi ênsuși suntem așă de mici. În acele înălțimi se mesură în alt mod, și ce e sistem planetară altă ce, decăt un punct neobservaver al marelui, înfinitivului univers!“

„Deci decă acest punct dispăraver, decă pământul nostru, asemenea fructelor câmpului, cari se coc și îmbetrănesc mereu-mereu în contra determinării lor; decă el, pământul, pöte că se va ruina de aceleși puteri, cari l'au făcut și l'au ținut așă de mult timp, voim noi doră să ne resculăm în contra legeri eterne a naturii? Aű doră nu suntem noi nouë ênsine detori și töte ce sunt ale nostre, fără excepțiunea planetei nostre, nu sunt doră supuse töte elementelor naturali?! Decă aceste se deșteptă iërăși și decă pretind tot ce e a lor, decă lumina și apa, cari aű făcut pământul nostru viu și fructifer, pășesc înainte în cursul lor și iërăși încep a-l mină; decă sörele, care ne-a încăldit și luminat atăta vreme, decă el, sörele, atrage iërăși la sinul său înfocat puterea pământului, care putere apoi nu va mai fi capabilă să-l țină, da! decă el ênsuși, regele đilelor, ș-a petrecut timpul și ș-a împlinit determinațiunea sa, decă în fine el ênsuși se stinge și dispăre din șirul făpturilor create, ce se întâmplă atunci altă ce, decăt numai ce trebuie să se întâmple după eternele legi ale naturei! Căci în tot locul, unde observăm purcedere, creșcere și acrescământ, acolo trebuie să fie și scădere și mörte, și ori

unde e în schimbarea lucrurilor o înaintare, acolo e și o apunere : e o schimbare formală ! Tot, ce e corp, se grabește spre desființarea sa și nu se poate reține prin nici o putere*.

„Si precum sunt imprășchiate pe vârfurile munților și în abisurile pământului petrefacte și rămășițe de plante și de animale, cari documentează o anticitate de mult dispărută : așa se vor răspândi odată în spațiul universului minile marelui edificiu ceresc. Sorele, stelele se vor stinge și nu va fi de ele nici o urmă acolo sus, așa, precum nu va fi nici aici jos. Aceste flori ale ceriului încă vor trece și vor căde în jos, ca și frunzele veșcedite, și tot acele unde, pe cari le-au suferit așa de mult timp, asemenea le va trage jos în adâncimea mării, în abisul întunecului etern. Numai unul, pe care nu-l numește nici un nume, unul numai va rămâne, înalt peste oceanul undelor, care murmură la picioarele tronului său, a cărui valuri se streacă în sus și în jos, până când el singur e neschimbăcios și sempitern !“

G. Pocreanu.

Esercițiile corporale.

Nu este de ajuns a civilisă pe om, a-l instrui, a-i dezvoltă facultățile morale și intelectuale, ci trebuie să-i fortifică și corpul, a-l face și capabil pentru eforturi și putere continuă.

Civilizațiunea modernă, cu rafinările, cu invențiunile și mașinile sale, tinde a se lipsi de forțele umane, și a întrebuiți exclusiv forțele brute ale naturei ; astfel dezvoltarea omului este privită ca un ce inutil, și apoi când avem a lupta contra căldurei, frigului, ostelelei și contra multor obstacole din viață, ne pierdem curajul și conștiința, pentru că nu ne simțim capabili de a învinge.

Cei vechi au înțeles mult mai bine de cât noi această gravă cestiune.

La ei, esercițiile corporale erau pe același picior cu ale spiritului.

Gimnastica, jocurile de tot felul, erau niște ocupațiuni foarte importante și la care se asociau toți cetățenii : învingătorii erau cântați, li se decerneau corone și acestia erau laureații lui Sophocle și Euripid. Cei vechi aveau o dreptă judecată, de ore-ce educațiunea corpului este tot de atâta importanță ca și educațiunea spiritului ; unul nu se poate fără celalalt ; neglijându-se corpul, echilibrul este pierdut, fără beneficiul spiritului. Omul în aceste condițiuni se asemănă cu un edificiu al cărui fundament a fost neglijat și astfel se ruinează de timpuriu.

Educațiunea fizică a copilăriei trebuie dar considerată ca în al doilea plan.

Mama resfățând copilul, tolerându-i capriciurile, neobiceiindu-l cu căldura, cu frigul, cu vântul, cu ploia, nesciind a rezista lacrimelor și suferințelor sale, păzindu-l de ori-ce ostenelă, el se mărește slăbănogit, supus suferințelor, fără curaj și fără forță.

Asemene se petrece și prin școli. Junimea se instruesce, dar nu-i se fortifică corpul. Spiritul este atât de preocupat, în cât lipsesce timpul pentru esercițiile fizice, și părinții își fac o gloria de ave copii tineri deja savanți ; ei nu se gândesc că plantele și florile care cresc pre răpede se usuc înainte de timp. Se împune dar părinților, ca cea d'ântăiu datoră, de a dezvoltă corpul copiilor, în același timp și proporțiuni cu spiritul. Statisticele cele mai rigurose probază, că pre multă aplicațiune la studiu a copilăriei pregătesce boale, pentru etatea adultă.

Este dar foarte ușor de înțeles că în asemeni condițiuni spiritul se formază pre răpede, pe când corpul

lângedese ; totă vitalitatea se raportă la creeri, cari singuri se desvoltă.

Acosta dezvoltare răpede a creerilor se face în detrimentul celorlalte organe ; de aci apoi slăbiciună de cord, reumatisme, cocoșituri, nervosismu, atacuri nervose etc. Femeile cu deosebire sunt supuse acestor accidente, de ore ce secul lor, mai mult de cât celalalt, este aproape lipsit de ori-ce eserciție fizice.

Retragerea dela țără în orașe, invasiunea în biurocrațiă și la alte ocupațiuni sedentare, în niște locale obicinuit nesănătoșe, o instruciune pre timpurie, toate aceste au o influență funestă asupra moralului individului. O mare parte din junime ajunge, în florea vieții sale, la moliciune și trândăvie, fiind că slăbiciunea corpului le suprimă voința, întreține desgustul lucrului când dă în greu, și deca se cer eforturi constante, ei n'au curajul a privi nenorocirea în față, lipsindu-le conștiința.

Concluziunea practică a reflexiunilor precedente este : trebuie o instruciune universală ; singure, talentele nu fac fericirea ; avem trebuință de o bună sănătate, de forță și voință.

Pentru a ajunge la acest rezultat, trebuie reforme atât în școli cât și în casele particulare.

Copiii între orele de studiu să alerge, să se dedea la jocuri apropiate, care le dau ușurință, îndemănare, le fortifică peptul, le activează circulațiunea sângelui, i prepară în fine pentru a pute susține, cu curaj și cu o inimă hotărâtă, obstacolele de tot felul, pe care le întâlnesc mai târziu în viața lor.

P. M. R.

Despre femei.

Femeia este o ființă destul de singulară : ea este puternică și slabă, sublimă și abjectă, pașionată și feroce, compătimitoare și crudă ; ea este capabilă de a suporta tot, și de a încerca tot. Este tot ce este mai bun și tot-de-odată mai rău, mai urit și mai funest umanității ; este, în fine, un ânger și un demon.

Protegiată, nutrită de bărbat, femeia îl nutrește cu amor. (Michelet.)

Probă, că femeile sunt mai rele de cât bărbații, că au mai puțină inimă, mai puțin curaj, este, că sunt mai multe văduve de cât veduvi. (Le P. Grison.)

Bărbatul și femeia nu sunt egali, și nu vor pute deveni nici odată. (D. Bonald.)

Femeia este cel mai frumos defect al naturei. (Milton.)

Femeile se unesc între ele prin defectele lor, și se resping prin calitățile lor ; ele au complici, și nici odată amici. (D. Caron.)

Femeile sunt niște ființe, cari ne fac să intrăm în infern prin porța paradisiului. (Saint Cyprien.)

Noi, femeile, suntem adevărate ipocrite. Grație educațiunii ce ne dați, domnilor, noi învățăm a vă înșelă ori când ne place ; și nu este nici una între noi, ori cât de stupidă fie, care se nu potă face din negru alb înaintea ochilor bărbatului ei. (Madame du Barry.)

Femei ! femei ! obiecte scumpe și funeste, ce natura înfrumuseță pentru supliciul nostru ; cari pedepsiți când vă bravă, cari urmăriți când vă teme, a căror ură și amor sunt egale și de care nu se poate cine-va nici apropia, nici fugi, fără a fi pedepsit ! Frumusețe, grațiă, atracțiune, simpatia ! Ființă și chimeră, abim de durere și de voluptate ! Frumusețe mai teribilă muritorului, de cât elementul care te-a făcut să nasci, nenorocit acelu, care se încrede linisței tale înșelătoare ! Tu esti care produci fortunele și turmenți genul uman. (I. I. Rousseau.)

Cineva trebuie să se temă de amorul unei femei mai mult de cât de ura unui bărbat. (Socrate.)

Călinarul săptămânei.

Țiua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și serbătorile.	Sorele resare	Sorele apune
Dumineca	25	6	Muc. Marcian.	7 14	4 46
Luni	26	7	(†) M. Muc. Dimitrie.	7 15	4 45
Martți	27	8	Muc. Nestor.	7 17	4 43
Mercuri	28	9	Muc. Terenție.	7 19	4 41
Joi	29	10	Mța Anastasia.	7 20	4 40
Vineri	30	11	Muc. Zinovie.	7 22	4 38
Sămbeta	31	12	Apost. Stachie.	7 21	4 37

Note și impresiuni din România.

— De Louis Ulbach. —

Cunoscutul romancier și publicist frances, dl Louis Ulbach, venind la congresul literar din Viena, a făcut — precum însemnarăm și noi — o excursiune până la București.

Rentors în patria sa, încântat de primirea ce i s'a făcut, dsa a publicat în „Revue politique et littéraire“ niște note și impresiuni scrise în termeni foarte călduroși, din cari reproducem, după traducerea „Românului“, următoarele :

Total este nou în România, dela guvern până la pavare; însă totul respiră tinerețea, cu acea putere adunată de silințele lungi și necurmăte ale veteranilor libertății române.

În acest oraș în clădire, se simte activitatea unui atelier, atelier de idei și de dulgheria. Tota lumea lucrăză la progres pe cât timp dămnele, care n'au se dobândescă nimic și care ar puté se făcă pe Parisiane gelose cu costumele lor naționale, cu farmecul zimbetulii lor, străbat acest atelier îndemnând cu un cuvânt această muncă universală, făcută a împodobi icona patriei și pentru a înfrumuseță cadrul frumuseții lor.

Cine n'a vęđut o adunare de dămne române în costumele lor cu fluturi și cusute cu schinteia care străpunge catifeua ochilor lor, nu-și pôte închipui ura ce mi-a venit acolo în contra modelor, fustelor și frumusețelor modei parisiane.

Noua regină a îndemnat pe dămnele din București a se îmbracă cu frumosele lor costume și a rafină cochetăria patriotismului lor.

Curtea, la sosirea mea, tot mai eră pentru trei-patru țile la reședința sa de vēră, la Sinaia.

Este un cuib aerian în munți, la patru cėsuri din București cu drumul de fer. Pozițiunea este foarte pitorescă. Piscuri păduroșe, văi strimte și umbroșe, isvore căđend în cascade înainte d'a se mestecă cu un torent, surprindere în orizonturi la fie-care mișcare a plimbătorilor, un aer viu și curat, tot contribuie a face în curënd din Sinaia, un loc de întâlnire, de odihnă și de plăcere, ca Baden. Din tôte părțile se rădică șaleuri, vile de desuptul castelului pe care-l clădesce regele. Oteluri mari ascéptă pe turisti. Sinaia este deja un sat încântător, când nu eră, acum câți-va ani de cât o singurătate călugărescă. În curënd, va fi un foarte frumos oraș.

Într'o monastire, cu picture bizantine pe ziduri, regele și regina sânt provisoriu așeđați. Mici clădiri elvețiane adaugă un salon și o sală de mănecare vechiului edificiu. Dar nimic nu este mai simplu de cât apendiciul cel nou.

Cabinetul regelui este spoit, și regina împodobesce odăile de primire cu ramuri, care se reinoesc îndată ce sânt vestejite.

Acésta așeđare de tot simplă, naivă, a unei tinere monarchie care nu are ambițiunea palatelor și care aștéptă cu răbdare frumoșă și regala locuință ce clădesce alături, are un farmec mișcător. Ne închipuim, că va fi ușor d'a vorbi cu principii cari locuiesc cu așa simplitate și sântem surprinși d'a fi intimidăți chiar d'acésta simplitate.

Un cės după sosirea mea la București, eram învitat la călătoria dela Sinaia, și plecam cu amicul meș Rosetti a două ții diminéța. N'aș fi fost bătrânul și credinciosul tovarăș al luptelor d'altă dată ale ministrului de interne al României, că această escelintă Escelintă și-ar fi făcut o datoria d'a însoți pentru a-l presintă regelui, un frances nou venit.

Regele vorbeșce franțuzeșce ca un român, adecă perfect și tot așa de bine ca și un frances. Primirea sa este simplă, privirea-i otărită, cuventu-i leal, gestu-i cordial; este un om care nu se crede erou pentru că și-a făcut vitejesce datoria sa de principe și de soldat în resbel, care nu se crede un om mare pentru că a primit bărbătesce sarcina d'a servi și d'a mări România, care nu se crede d'o esință deosebită pentru că i s'a dat o coronă.

Vorbeșce de resbel, de rolul sęű, de regalitatea sa c'un înalt bun simț. El este în curintele tutor cestiunilor, le priveșce în față, fără a-și închipui că le domină, fără a le crede mai presus de dęnsul.

Cred că pactul încheiat cu România este bine încheiat între principe și țeră. Doreșc țerilor cari n'au puțința d'a se transformă în republică, d'a se deslipi de dęnsa cu atăta înlesnire și d'a găsi un echivalent atât de serios.

Regina ar fi ursita bună a regatului român, decă stima n'ar ajunge suveranului și adesea n'ar prețui mai mult, la întrebuițare, de cât iubirea chiar justificată.

Și ea vorbeșce limba francesă cu înlesnire și o scrie mai bine de cât multe femei francese.

N'am loc se povestese aici această ții de convorbire, aceste destăinuiri literare ale unei femei spirituale și bune care avea dinainte melancolia regalității și care plânsese ca mamă înainte d'a zimbi ca regină orfanilor ce protege.

Ea are o demnitate firescă care nu se acoperă cu o etichetă; ea pörtă cu grația costumul românesc. Un fotograf solicitând dela dęnsa onórea d'a o represintă în acest costum, ea a voit se fie fotografiată cu o furcă în mână, torcënd ca o țerancă.

Un poet ar đice că tórce menirile fericite ale României. Pôte că ea va đice-o această în versuri; căci ea este poetă. Din nefericire, musa nu vorbeșce de cât în nemșese și n'am putut se ascult pentru ca se înțeleg.

Mi s'a dat voia se citesc manuscrisele francese ale reginei. Ele merită un studiu pe care mi-ar fi pôte cu puțință se-l fac complet, dar pe care l'a-și strică atingëndu-l.

Nu pot se nu constat ca o atragere, ca una din cele mai puternice atrageri, această afinitate literară între Francia și tinera regină a unei țeri de un timp atât de îndelungat francesă prin inimă. Acésta este o legătură mai mult între aceste două țeri. Este una mai cu sémă între regina și România; Francia este ca un marțor nevedut și presinte al adoptării făcută de Români, acestei dinastii, oferită, consacrată, încoronată, servită de democrați în numele libertății.

A p e l !

Este sciut, că factorii principali ai progresului unui popor sînt educațiunea și instrucțiunea.

Nu incape îndoielă, că de când spiritul timpului a mai ușurat și sîrtea poporului român din Austro-Ungaria, acesta se află în progres continuu. Cu privire la factorii amintiți însă, trebuie să constatăm, că acel progres este încă unilateral.

Din instituțiunile de cultură, câte s'a creat pînă acum la românii din Austro-Ungaria, aprîpe totul este menit pentru secul bărbătesc și nimica pentru creșterea și instruirea femeii.

Relele ce aduce acésta disproporțiune în creștere, le vedem dîlnic în societatea română. Ier numărul mare de fete române, care se află astăzi pe la mai tôte institutele și școlile străine și care îl vedem crescînd din an în an, spre dauna educațiunii naționale, reclamă imperios înființarea de institute române pentru fetele noastre.

Damele române din Sibîiu, voidî a contribui partea lor modestă la ajungerea acestui scop mare, s'a asociat într'o „Reuniune a femeilor române din Sibîiu“, cu scopul mai de aprîpe: de a adună un fond pentru înființarea în Sibîiu a unui institut român de creștere pentru fete, împreunat cu internat și întocmit așa, ca el să pôlă corespunde tuturor intereselor de educațiune ale familiilor române chiar și din locuri mai îndepărtate.

După stabilirea definitivă a statutelor reuniunii, acésta în adunarea generală din 8 iunie a. c. s'a constituit, alegîndu-și comitetul din următoarele dîmne:

Ioana Bădilă, Minerva Brote, Maria Cosma, Eleutera Cristea, Iudita Măcelariu, Alesandrina Mateiu, Ana Moga, Iosefina Paschevici, Elena Pop baronesă, Elena Popescu, Maria Roșca, Irena Trombițaș. Ier de bărbați de încredere s'a ales în sensul statutelor următorii domni: Iacob Bologa, Parteniu Cosma, Nicanor Frateș, David baron Urs.

Comitetul reuniunii s'a constituit alegînd pe Maria Cosma de presidentă, Ioana Bădilă vice-presidentă, Visarion Romanu de secretariu și Aurelie Brote de cassariu.

Sussemnatul comitet își începe deci cu ajutorul lui Dumneșeu, activitatea sa, apelând prin acésta la tôte femeile și la toți bărbații români, cari pôrtă în inima lor viul interes al progresului românesc: cerîndu-le concursul la urmărirea scopului reuniunii noastre de interes general, și rugîndu-i, a contribui la crearea fondului reuniunii prin înscriere de membrii, cum și după impregiurări prin celelalte mijloce indicate în § 7 al statutelor reuniunii, de următorul cuprins:

„§ 7. Fondul reuniunii se formeză:

a) din contribuiriile membrilor reuniunii de tôte categoriile;

b) din veniturile petrecerilor, concertelor, prelegerilor, sortiturilor și espozitiunilor ce se vor arangia în favoarea reuniunii;

c) din ereditățile, legatele și donurile, ce i se vor face;

d) din colectele, ce se vor întreprinde în favoarea ei“.

Statutele reuniunii și formulare de declarațiuni pentru înscriere de membrii, se găsesc pe la colectanții reuniunii din ținuturi, și la cerere se trimit dela comitet ori unde prin poștă franco.

Contribuiriile cum și corespondențele în afacerile reuniunii sînt a se adresă: „Comitetului reuniunii femeilor române din Sibîiu“ (Nagy-Szeben).

Personele, care ar binevoi, a se însărcină ca colectanți ai reuniunii, sînt rugate a ne încunosciința.

Fiind că un popor, care voiesce să înainteze pe calea civilizațiunii, trebuie să se gîndescă astăzi serios la îmbunătățirea educațiunii femeii, terminăm cu speranța vie, că sororile noastre, că frații noștri vor grăbi a-și contribui fie-carele obolul său la marea operă a

educațiunii femeii române!

Sibîiu, în octombrie 1881.

Comitetul reuniunii femeilor române din Sibîiu.

Maria Cosma m. p.
presidenta.

Visarion Roman m. p.
secretariu.

Conspectul premiaților la espozitiunea română din Sibîiu 1881.

Premiul classa III.

Diploma de recunoscintia.

1. Acilenescu Maria Petru, straiu, Galeș.
2. Acilenescu Maria, țolișor, Galeș.
3. Albon Ana, covore, Velcheriu.
4. Albuleț Maria, materie de haine și pânzături, Cernat.
5. Alecsi, Tipografia, tipărituri, Brașov.
6. Andreica Michail, propriet, anticități, Câmpeni.
7. Avrigean Ioan, cisme, Sibîiu.
8. Banciu I. Maria, ștergare, Turcheș.
9. Bărcian P. Constanta, dulceta, Rășinari.
10. Bărcian P. Elena, pungă, M.-Oșorheiu.
11. Barbolovicu Maria, diferite obj. din ind. casei, Șimleul Silv.
12. Bartolomeiu Emilia, perină de canapea, Caransebeș.
13. Bărbuș E., diverse lucruri de mână, Lipova.
14. Bărbuș Silvia, diverse lucruri de mână, Lipova.
15. Bazarea Nicolae, pei de berbec, Turcheș.
16. Basaraba Vasile, ape minerale, Romos.
17. Benedicti Eugenia, lucru de mână, Robesci.
18. Bighian Iacob, pantofar, Năsăud.
19. Birescu Maria, cilim, Timișoara.
20. Blonca Alem. Florea, Rășinari.
21. Bobeș Paraschiva, măsărită, Boița.
22. Bogdan Augustin, Tîmpăhaza.
23. Bondea Nicolae, pantofar, Sibîiu.
24. Borcia D. Maria, dif. obj. din ind. de casă, Seliste.
25. Bordea Simion, butoieș, Beica rom.
26. Bosoșan Maria, covor, Moșna.
27. Breban Anastasia, dif. obj.
28. Bratilesco Ana, cămeși, Boița.
29. Brote Susana, dif. obj., Rășinari.
30. Brana Ioan, mașină de semănat cucuruz, Mohu.
31. Buciu Teodor, corfe, Ercaș.
32. Bucșă Lucreția, materie de haine, Luna.
33. Bucșă George, preot, grâu.
34. Bugner Maria, tapet, Blaș.
35. Butu Radu Maria, postav, Satulung.
36. Butnar Maria I., straiu vîrgat, Brașov.
37. Buzan Iosif, suman, Chiciud.
38. Căcîula Pascu Al. Elena, postav, Turcheș.
39. Cîndea Bucur Sora, diferite pânzării, Sibîiu.
40. Cergedî Vilma, (pict. M. Pop), Brașov.
41. Cergedî Ana, lucruri de mână, M.-Oșorheiu.
42. Cîruga Moise, cismariu, Sibîiu.
43. Cîoran Stana, diferite obj. din ind. casei, Rășinari.
44. Cîoran C. Paraschiva, diferite lucruri, Rășinari.
45. Cîoran Eleftera, diferite lucruri, Rășinari.
46. Ciugudean Maria, diferite lucruri, Poiana.
47. Ciuhand Petru, suman, Boș.
48. Ciura Francisca, patrafir, Abrud.
49. Ciurea Ana, diferite lucruri, Mocul inf.
50. Ciurea Silvia, cusături, Fundata.
51. Clôje Iordan Ioana, desagi, Boița.
52. Cociu Ioan, croitor, Cluș.
53. Comanicu Popa, șerpar, Dobra.
54. Cornea Dumitru, diferite lucruri, Capalna inf.
55. Costea Alesandru, cogîocar, Sêrbesci.
56. Costea Daniil, lână, Păclișa.
57. Costea Jach, cismariu, Sighișoara.
58. Costin Maria V., diferite lucruri, Galeș.
59. Cunțan Maria, covor, Sibîiu.
60. Cutean Veronica, covore, Sécădate.
61. Dan Florentina, covor, Borgo-suseni.
62. Dănilă N. Rafira, diferite lucruri, Mohu.
63. Dănilă George, mêtasă, Racovița.
64. Dancăș Al. Sora, diferite lucruri.

- Rășinari. 65. Dancăș B. Maria, diferite lucruri, Rășinari. 66. Dancăș Maria, șurțe, Rășinari. 67. Decei Amalia, covor, Hamba. 68. Diamandi M. Maria, Brașov. 69. Dicu Nicolae, păpușar, S.-Sebeș. 70. Dorca Ioan, cără, Satulung. 71. Dobrota Eva, diferite lucruri. 72. Dușoi Agnes I. n. Manole, față de perină, Brașov. 73. Dragomir P. Maria, diferite lucruri, Mohu. 74. Droc Nicolae, luminări, Rășinari. 75. Dubescean Ioan, corfe, Odvoș. 76. Făgărășan George, cogiocar, Năsăud. 77. Făgărăș Ioan, cogiocar, Lipova. 78. Filep George, vinuri, Tușnad. 79. Filep Alesandru, vinuri, Abrud. 80. Florian Ana, diferite lucruri, Racovița. 81. Fometescu Mihai, cogiocar, Oravița. 82. Fulea Ioan spirituose, Ludoș. 83. Goga Aurelia, diferite lucruri, Rășinari. 84. Gyenge Mariți, covor, Săcel (Marmația). 85. Gridean P. Maria, perină de canapea, M.-Oșorhei. 86. Haler Dumitru, cogiocar, Rășnov. 87. Halita Iliana, cătrinte, Sângiorghe. 88. Hambașan Petru, Sora, diferite lucruri, Rășinari. 89. Hanzu Ioana, pânzării, Cacova. 90. Hasfălian Nicolae, secure, Bistrița. 91. Henteș Ana, fețe de perini, Ogna. 92. Hódrea P. Dobra, miere și cără, Rășinari. 93. Hodor Cornelia, pânzării, Strimtura (Marmația). 94. Horșa Ana, brodării, Sighișoara. 95. Indre Alesandru, pantofar, Beiuș. 96. Iosof D. Maria, diferite lucruri, Tilișca. 97. Jondrea Maria Nic., costum femeiesc, Sibiiu. 98. Iuba Ioachim, pantofar, Reșița. 99. Iuga C. Victoria, covor, Brașov. 100. Istrate Elisabeta, culme, Boița. 101. Istrate Elena, diferite lucruri, Boița. 102. Lăpedat Maria, covor, Topârcea. 103. Lascu Nicolae, cismar, Seliște. 104. Lungu Stana Maniu, diferite lucruri, Rășinari. 105. Măcelariu Ana, diferite lucruri, Mercurea. 106. Man Ernestina, pânzării, Deș. 107. Manole Paraschiva, postav, Satulung. 108. Maniu Victor, grâu, Baia-mare. 109. Manoil Ioan, rachiu de prune, Fofledea. 110. Marzuchi August, planuri, Blaș. 111. Mărinceș Iuliana, covore Mireș. 112. Marica Elisabeta, covore, Sângiorghe. 113. Macsim Dumitru, cismar, Timișoara. 114. Mera George, pantofar, Sibiiu. 115. Miclăuș N. Maria, pânzării, Tilișca. 116. Mihali Dumitru, cogiocar, Beiuș. 117. Miclea George, scaune, Bălugini. 118. Mihai Ioan, pantofar, Sibiiu. 119. Mihaly Maria, covor, M.-Siget. 120. Mihailovicu Albert, vinuri, Siria. 121. Milea Ștefan, cără, Tilișca. 122. Mircu Iulia, covor, Lipova. 123. Misiću Petronela, iconă de mărgele, Arad. 124. Mitrea C. Sora, pânzării, Rășinari. 125. Moga Ștefan, pesmeț, Sebeș. 126. Moldovan I. Maria, haine, Cernat. 127. Morar George, olar, Beiuș. 128. Morariu Ioan, pictor, Seliște. 129. Muntean I. Maria, preotésă, diferite lucruri, Gura-riului. 130. Murășan Grigore, cismar, Alba-Iulia. 131. Neagoe Veturia, dantele, Brașov. 132. Nedela Maria, diferite obiecte, Dobârca. 133. Nemeș Alesandru, pantofar, Cluș. 134. Oncescu I. Florica, diferite lucruri, Răhău. 135. Onceoiu Ana I., Fundata. 136. Onceoiu Ana, învățitoare, Fundata. 137. Opreș Dumitru, plapomă, Brașov. 138. Opreș Nicolae, grâu, Șura-mare. 139. Palade Florica, cântecul ginteii latine brodat. 140. Pandrea Paulina, modeluri de cusut, Făgărăș. 141. Pap Teresia, diferite lucruri, Șomeuta-mare. 142. Pap Ioan, suman, Buntești. 143. Părcălab Grigore, cornet, Bistrița. 144. Paticiu Ioan, pantofar, Lipova. 145. Perșoi Flórea, covor, Rășnov. 146. Perșinariu Eugenia, cămeși, Brașov. 147. Petran Toni, discuri, Cluș. 148. Pop Emilia, plapon, Jilău. 149. Pop Veronica, măsurită, Tresnea. 150. Pop de Bota Maria, covor, Bistrița. 151. Poiana A. Dumitru, postav, Gales. 152. Petrișor I., chimir de pele, Brașov. 153. Pop Eleonora, covor, Năsăud. 154. Pop Maria, cămașe, Beiuș. 155. Popocrea Dimitrie, costum, Oravița. 156. Popovicu Emilia Eufr., pânzării, Timțari. 157. Pop Elena, preotésă, covore, Cricău. 158. Popovicu I. Irida, pânză, Săcel. 159. Popovicu I. Irida, pânză, Săcel. 160. Popi Alesandru, cogiocar, Cociu. 161. Pop Amalia, perină, Hădărău. 162. Podgursky Teodor, malăiu turcesc, Făgărăș. 163. Platoș I. Maria, diferite lucruri, Săcel. 164. Pușcariu L. Stana, straiu, Sohodol. 165. Pușcariu Ecaterina, buchet de flori de pâne, Brașov. 166. Preparandia gr. cat. din Gherla. 167. Raca Mariți, costum, Bontariul. 168. Radu Maria, cătrinte, Agărbiciu. 169. Radu Butu Maria, postav, Satulung. 170. Recean Eugenia, covor, Vaida-rece. 171. Roman Leontina, serviete, Budapesta. 172. Roman Ecaterina, mapă, Sibiiu. 173. Rosor Veturia, diferite lucruri, Alba-Iulia. 174. Roșescu Aurelia, album, Cluș. 175. Roșu Alesandru, fotograf, Cluș. 176. Rotariu Sofia, măsurită, Agărbiciu. 177. Russan Nicolae, păuni, Săcel. 178. Ruge Andreiu, lăcătar, Gales. 179. Șandor Maria Dan, pânzării, Gales. 180. Șagău Maria, diferite lucruri, Idicel. 181. Sas Maria Iac, cusături, Sîncavechie. 182. Școla grănițărăscă, din Ohaba. 183. Școla de fetițe, Rășinari. 184. Școla de fete, din Năsăud. 185. Școla normală, Borgo-Prund. 186. Școla de fete, din Brașov. 187. Școla grănițărăscă, Mărgineni. 188. Școla grănițărăscă, Vețiel. 189. Școla grănițărăscă, Baru-mare. 190. Școla grănițărăscă, Vaida-rece. 191. Școla primară, din Orlat. 192. Școla primară, Vistea inferior. 193. Școla primară, din Voila. 194. Școla primară, din Hațeg. 195. Școla grănițărăscă, din Racovița. 196. Școla primară din Racovița. 197. Școla primară, din Lissa. 198. Școla primară, din Scoreiu. 199. Școla primară, din Copăcel. 200. Școla de fetițe, din Orlat. 201. Școla de fetițe, din Cujir. 202. Școla de fetițe, din Seliște. 203. Școla de fetițe, din Sibiiu. 204. Școla de fetițe, din Abrud. 205. Școla de fetițe, din Blaș. 206. Severin Stan, pojiță, Rășinari. 207. Secula Aneta, diferite lucruri, Deva. 208. Seregean Iacob, vase de lut, Bistrița. 209. Serb I. Ana, diferite lucruri, Poiana. 210. Simionca Dănilă, butoiase, Sebeșul sup. 211. Socăciu I. G. Docă, culme, Sărășeu. 212. Sotir I. Hareti, scurteică, Brașov. 213. Sora Iliana Ana, haine de postav, Seliște. 214. Stanimir George, bisac, Timișoara. 215. Staicu Ștefan Ana, postav, Satulung. 216. Stănescu Ana G., diferite, Mercurea. 217. Steva Nicolae, cogiocar, Peorcești. 218. Stoian Ana, covor, Ațel. 219. Stoica I., desemnuri, (bani) Sibiiu. 220. Șuluțiu Șterca Alesandrina, covor, Sibiiu. 221. Tanasie Nicolae, cogiocar, Mociu super. 222. Tapoș Petru, pantofar, Arad. 223. Tișca C. Casandra, diferite lucruri, Mociu super. 224. Toma Nicolae, vinuri, Făgărăș. 225. Tochanie Radu, pantofar, Brașov. 226. Tot Ioan, site, Cluș-mănăstur. 227. Trailescu Elisabeta, cîlim. Timișoara. 228. Tăbășa Nicolae, pantofar, Alba-Iulia. 229. Vaș Alesandru, cogiocar, Sibiiu. 230. Vasilichi Matilda, covor, Năsăud. 231. Vestemean N., cogiocar, Sibiiu. 232. Vidrighin Dobra, diferite lucruri, Rășinari. 233. Vlădărean I., pictor, Brașov. 234. Voicu Maria, diferite lucruri, Gura-riului. 235. Vulcan Ioan, miere Vermeș. 236. Vulcu Ioan, cimbă, Aciliu.

Literatura si arte.

Descoperiri istorice. Dl Esarcu, ministrul reședinte al României pe lângă curtea Greciei, în excursiunile ce de curând a făcut la Veneția, a dat, precum aflăm din „Bin. Publ.“, în bibliotecile de acolo, peste o nouă și foarte importantă mină de documente relative la epoca lui Ștefan cel Mare. În special dl Esarcu, posedă deja, documente care constată o corespundență frecventă între marele erou al creștinătății cu șahul Persiei. Și ceea ce este mai de notat e, că această corespundență e dată cu 18 ani mai înainte de aceea deja descoperită și publicată deja de dl Esarcu în colecțiunile precedente.

Gramatică. Dl Ioan Tuducescu, învățător în Lipova, a scos de sub tipar a două edițiuni revădută și amplificată a gramaticii sale române, intitulată: „Lim-

ba Românească, menită pentru școlile primare. Prețul 30 cr.

Din „Noua bibliotecă română“, edată de tipografia Alexi în Brașov, a apărut broșura a doua, conținând: „Pețirea primejdiosă“, novelă după Ferd. Stolle. Tot în acesta se începe: „Ciarda Albă“, narațiune poetică în 5 cânturi, de Theochar Alexi. Prețul unei broșure este 15 cr.

Cărți noue. „*Studii asupra constituțiunii*“, de G. C. Meitani, fascicula V, București. — „*Ovidiu*“, viața și operele sale, de C. C. Dobrescu, București. — „*Fatalitatea*“, roman de Xavier de Montepin, tradus de C. C. B., București. — „*Studiu asupra constituțiunii române*, dela întemeierea Romei și până la căderea imperiului roman de apus“, de Teodor Ionescu, București. — „*Padurile noastre*“, priviri și aprețuiri silvice, de I. C. Eleuterescu, București.

Societati si institute.

Academia Română ierăși a ținut câteva ședințe, însă durere și despre aceste târziu înscințeză diarele. Dar în aceste ședințe nu s'au petrecut vr'un eveniment literar mai important, dintre membrii nici unul n'a ținut vr'o disertațiune, ci totă activitatea ședințelor s'a consumat întru primirea cărților dăruite. Astfel în ședința dela 4/16 septembrie s'au primit un document istoric și un cap antic de marmură dela dna Elisa Sturdza n. Hurmuzachi, ier dl Sion a relatat despre manuscrisul prețios, de care vorbirăm în nr. penultim. În ședința dela 11/23 septembrie, dl Rosny, președintele institutului etnografic din Franția și membrul corespundente al Academiei, a dăruit mai multe cărți. În ședința dela 18/30 septembrie, dl Rosny luă cuvântul și vorbi despre originea scrisorii în vechiul și noul continent și insistă mai ales asupra propriilor sale descoperiri relative la grafia inventată în continentul nou.

Reuniunea femeilor române din Sibiu, precum se vede din statutele sale publicate deja în foia noastră și din apelul ce ni se trâmise pentru numărul presinte, are nobilul și naționalul scop d'a înființa un institut pentru creșterea mai înaltă a fetelor române. Acest scop este atât de sublim și atât de salutar în interesul viitorului nostru, încât toți românii buni trebuie să-l spriginescă. De aceea ne credem datori a chema și în acest loc atențiunea onorab. public român în folosul laudabilei întreprinderi a damelor române din Sibiu. Notăm aici totodată, că această reuniune a ținut adunarea sa generală de est an la 30 octombrie sub presiul onorabilei dōmne presidente Maria Cosma.

Reuniunea femeilor române șelăgene asemenea are deja statutele sale întărite de cătră minister, și astfel în curând își va pute începe binefăcătōrea misiune. Presidenta interimală, dna Maria Cosma n. Dragoș, a conchiemat adunarea generală de constituire a reuniunii la Șimleul Sălagiului pe ziua de 10 novembre st. n. Dorim din inimă succes și acestei reuniuni, și sperăm că dorința noastră se va realisa, căci în fruntea întreprinderii se află persoane inspirate de zel național.

C e e n o u p

Sciri personale. Dl Tocilescu a fost numit profesor la catedra de istorie antică și epigrafică dela facultatea de litere din București. — Dl Rosny, președintele Societății etnografice din Paris, a făcut o excursiune științifică prin Dobrogea.

Regele și regina Italiei s'au rentors din Viena în luna trecută, după o petrecere de trei zile pline de festivități. Convenirea familiilor domnitōre a fost foarte cordială, împăratul a conferit regelui și titlul de șef onorar al unui regiment austriac. Se asigură, că în primăvera viitoare curtea din Viena va rentōrce acesta

visită, și că la aceea va luă parte și moștenitorul de tron dimpreună cu soția sa.

Congresul gr. or. din Sibiu s'a închis în sâmbăta trecută. Din lucrările sale mai de frunte însă: arondarea protopresbiteratelor conform proiectelor presintate de singuraticile sinode; rădicarea vicarului archiepiscopesc la rangul de archiereu; îndrumarea consistoriului mitropolitan d'a culege date relative la înființarea episcopatelor în Timișōra și Oradea-mare; hotărîrea în privința împărțirii fondurilor comune, împunternicindu-se sinodele din Arad și Caransebeș a se înțelege între sine în privința asta.

Junimea română din Budapesta și în anul acesta a mers în ziua morților a depune omagele sale la mormântul binefăcătorului tinerimei Emanuil Gozdsu. Cortegiul tinerimei a pornit din localul Societății „Petru Maior“; ier la mormânt tinerul Constantin cav. de Aldulian, unul din stipendiștii repausatului fondator, a ținut o cuvântare acomodată, după care stipendiștii fundațiunii au depus pe mormânt o cununa pe a cărei primă se află inscripțiunea: „Stipendiștii lui Gozdsu în semn de recunoscință“, pe când corul a cântat cântecul: „În planul cel secret“. În fine secretariul reprezentanței fundațiunii, dl Dimitrie Ionescu, mulțami tinerimei pentru acest act de pietate, și cu aceste ceremonii se încheiă.

Sciri diecesane. *Maj. Sa regele* a dăruit 200 fl. bisericeii gr. c. din Agriș, 100 fl. celei din Seini și 100 fl. celei din Măneșa.

Fundațiunea Suluț, întemeiată de repausatul archiepiscop și mitropolit Alesandru Șterca Suluț, se urcă deja la 331,423 fl. 43 cr., din cari 245,369 fl. 68 cr. în obligațiuni de stat, în obligațiuni private și în bani gata, ier 85,093 fl. 75 cr. în moșii. Din venituri se impart deja ca stipendii la studenți 4080 fl., ca pensiuni la preotele văduve 1600 fl., ca remunerațiuni 400 fl. și ca o dotațiune 270 fl.

Cărțile bisericesci în România se vor tipări atât cu litere latine, cât și cu litere cirilice, după cum trebuința va cere. Ortografia cărților cu litere latine va fi cea adoptată de Academia română. Sinodul însă poate face ore-cari îmbunătățiri ortografice în folosul esactei transcrieri a ortografiei cirilice și a pronunței limbei. Ier pentru cărțile cu litere cirilice va servi de normă ortografia esistentă în cărțile aflate acuma în uzul bisericeii române, și anume în cărțile tipărite în manastirea Neamțului. Se va institui un comitet compus din persoane competente, poședând cunoștințele teologice și limbistice necesare la traducerea cărților bisericesci din limbile în cari au fost ele scrise și din cari s'au tradus în limba noastră, spre a pute verifică acele traduceri și a le perfecțiōna.

Tecst postal român. Diarul vienez „Der ill. Philatelist“ scrie că pentru serviciul postal în Bucovina, pe lângă cărțile postale, au apărut de curând și mandate postale, declarațiuni de poștă (lettres de voiture) și de ramburs cu text „român“ în traducțiune cu german, cari s'au și pus deja în circulație.

Un om curios. Baronul Arpad Lopresti, care locuie în apropiere de Timișōra, refusă necurmat a plăti imposit, supt cuvânt că un ungar de sânge nobil nu trebuie să se supuie la asemenea obligațiuni. Când eră amenințat a i se sequestră mobilele, el amenință că va face să sbōre palatul în aer când vr'un suplinitor ar călcă în casa sa. Baronul eră bolnav de mult timp și se vedea la dēnsul o esaltare din ce în ce crescândă. El a murit acum nu de mult și ore-cari șgomote dând loc la bănuielei, poliția trâmise o comisiune ca să cerceteze palatul în tōte părțile lui. S'a constatat în tōte părțile palatului fitiluri și fire de fer ce comunicau niște bombe, care contineau fie-care câte patru chilograme

și jumătate de dinamită. Dela pivniță până la grajd, tot palatul eră minat și plin de materii esplosibile. Trei din acele bombe au fost transportate, cu toate precauțiunile, afară din oraș într'un loc deșert, unde li s'a dat foc. Comoziunea esplosiunii a fost atât de mare, în cât gemurile caselor din Timișoara s'au spart. Perchisițiunile urmază; în grădină s'a descoperit o cantitate de dinamită și în pivniță o ladă plină cu praf de pușcă ș'alte șese bombe. Poporațiunea e foarte iritată.

Feriți-vă de înșelători. Scena se petrece într'un cerc de amici la dl X. Un domn care purtă totdeauna ochelari negri, eră bănuț că fură la cărți când făcea bancul; cu toate precauțiunile ce se luau în contra lui, totuși nu putu fi prins. Totdeauna după ce se finia jocul, cărțile, puse cu multă îngrijire d'o parte, se examinau cu cea mai mare băgare de seamă, se numărau, se observau cu lupa, și nu se găsea nici-odată nimic. Într'o seară, secretarul cercului spunând feciorului ce servia la joc se pună în cutia biuroului său cărțile ce le schimbă, fu nevoit să între în cabinetul său, când d'odată se stinse luminarea, și în cutia întredeschisă, zări o mulțime de licăriri de fosfor: șarlatania fu descoperită. Grecul însemnă cărțile cu fosfor și prin ochelarii săi negri vedea numai el singur punctele luminoase de pe cărți. Șarlatanul fu trimis să se plimbe, dar nu este mai puțin adevărat că păcălitura fusese ingenioasă.

III. Publicațiune despre contribuiriile încursse la comitetul beiușan în favoarea gimnasiului gr. c. român de Beiuș. 1. Dl Demetriu Curta notar în Prezești a trimis dela Carol Peschan padurar în Selageni 1 fl. Paul Pugna tutor orf. B.-Sebeș 1 fl. Marișiu Jovu perceptor, Selageni 20 cr. Aloisiu Aigner maier, Selageni 50 cr. Vasiliu Husar paroc gr. or. Prezești 40 cr. Ștefan Barbateiu învățător, Prezești 1 fl. Demetriu Curta notar, Prezești 1 fl. Szep János morar, Prezești 50 cr. Fark Josza jude, Nadaibesti 20 cr. László Savu jude, Ignești 20 cr. Tóder Jovu econom, Miniad 10 cr. Cînta Petru 10 cr. Antuța Ioan perceptor, Donceni 20 cr. Suma 6 fl. 40 cr. — 2. Dl Ioan Glița notar în Hidiseș-Nan de la: Dsa 10 fl. (În 4 ani următori în fie-care an 10 fl. promisi.) Ioan Lévy arendator, Topa sup. 1 fl. Ioan Moga învățător, Dobrești 1 fl. Vasiliu Popu preot, Topa super. 5 fl. George Popu preot, Carpești-mari 1 fl. Suma 18 fl. — 3. Dl Mihail Sturza preot ort. din Șepreus dela dsa 5 fl. Ioan Pervu 2 fl. Avram Ursuț 5 fl. Mih. Pervu studinte 1 fl. Iosif Toma teolog abs. 2 fl. Lazar Huf notar, Apateu 1 fl. Georgiu Popoviciu inv. Apateu 20 cr. Corneliu Codreanu adj. not. Apateu 50 cr. Georgiu Popoviciu, Apateu 50 cr. Flore Popoviciu preot Apateu 1 fl. Suma 18 fl. 20 cr. — 4. Lazar Ioan cetățen Beiuș 10 fl. (Va urmă.)

Mulțamită publică. Dl Nicolau Zigre avocat în Oradea-mare a adunat pentru fondul nealienabil al Societății noastre literare „Petru Maior“ 6 fl. și anume de la Rds. Domn Ieroteiu Beleş, vicar episcopesc în Oradea-mare 3 fl., dl Mihaiu Popescu notar cercual în M-lazuri 1 fl. și Resp. D. N. Zigrea avocat 2 fl., cărora le exprim în numele Societății cea mai cordială mulțamită. Budapesta 28 oct. 1881. *Dumetriu Horvath* asc. de filos. cassarul Societății.

Sciri din Arad. *Flórea Bonciu*, flica dlui Dimitrie Bonciu, notar public, a încetat din viață la 30 octombrie, în etate de 16 ani. — *Fabriciu Bodea*, preot în Laz, comitatul Arad. s'a cununat cu dșora Iulia Janoși, flica profesorului de grădinarit la liceul de stat din Arad. — *Mihaiu Cioban*, comandantele suprem al reuniunii pompierilor, s'a înmormântat în 30 oct. cu rară pompă; de profesiune eră buhăier, dar nu s'a ocu-

pat de acesta meserie; avea mare popularitate. — *La parochiile gr. or.* s'a sistemizat o capelanie, și se va publică concurs. — *Candidatii* pentru protopopiatul Șiriei sînt dnii: C. Aiudan, Fl. Monța și G. Popoviciu.

Sciri scurte. *Deficitul* preliminar pentru anul viitor de cătră ministrul de finanțe cont. Szapáry se urecă la suma de 25.665,542 fl. Dar cât va fi în realitate! — *Socia lui Petru Ignea*, din Săn-Nicolaul român, comitatul Biharia, la 12 octombrie a născut patru copii, trei fete și un prunc, însă după botez toți au repausat în ordinea născerii lor.

Cronica lumii.

Bluntschli a murit. El a fost unul din cei mai buni juriști ai Germaniei. S'a născut în Elveția, la Zürich, în 1808. Studiase dreptul în Elveția și Germania, și obținuse în 1831 un premiu al Academiei de științe din Berlin. Întors în Elveția, luase în diarele liberale din Zürich o parte activă la luptele din țera sa. Fu numit membru al marelui consiliu, consiliar de stat, membru al directorului federal. Urmând lucrările sale literare, el publică o mulțime de scrieri juridice. În 1861 părăsi țera sa și primi o catedră de drept public la universitatea din Heidelberg. D'atunci el n'a mai părăsit Germania, și a devenit o autoritate în specialitatea sa. Scrierile sale mai renumite sînt: *Dreptul modern al popoarelor*, *Codul internațional* și *Teoria statului modern*.

Max Müller, celebrul lingvist dela Oxford, într'un articol „Limba și limbile“ publicat în „Deutsche Rundschau“, scrie, că cele vr'o mie de limbi ale omenirii nu sînt decăt o curată nebunie. Ar fi foarte salutar pentru științe, de cumva ar esistă o limbă universală. Acum însă domnia nebuniei este pră mare și puternică și nu se pôte resturnă de odată. Fie-care popor își apără cu scumpete limba, creșd că nu existe nimic mai violabil și mai sfânt decăt limba maternă, și că un popor încetază de a mai fi popor decăt renuncie la limba sa. Eră un timp când limba latină eră o limbă așa dicend universală, și atunci eră bine pentru științe; astăzi însă învățatii tuturor națiunilor scriu în limba lor, și astfel bietul învățat trebuie să fie un Mesofanti ca să pricepă toate. Ar fi bine dară ca învățatii popoarelor mai mici să-și publice lucrările în una din cele patru limbi mai cunoscute în lume: în cea englesă, francesă, germană sau italiană.

Românii din Basarabia îndură persecuțiunile cele mai degradătore din partea guvernului rus. Un român de acolo scrie aceste șire: „Guvernul rus a înterdis ori ce scriere în limba română în Basarabia, poporul român din acesta parte integrantă a României se află condamnat la o pedepsă din cele mai crude — la ignoranță eternă! Nici un diar românesc, nici o operă literară, nici un cântec bătărănesc nu pôte fi tipărit în tipografiile noastre, ba încă ceva și mai mult, cărțile bisericesci și cărțile didactice române sînt secuestrate și arse. O grupă de tineri basarabeni, ghidați de niște sentimente nobile, au creșd de cuviință, de-a duce în Basarabia câteva esemplare din cărțile didactice, editate pe la București și Iași, cu singurul scop, de a învăț cartea prin satele de unde se trag ei. Poliția fiind avisată despre acesta, areștă pe tinerii români, și secuestră cărțile, care fură imediat arse. Tinerii sînt areștați și în momentul de față“.

Proprietar, redactor respundător și editor:

IOSIF VULCANU.